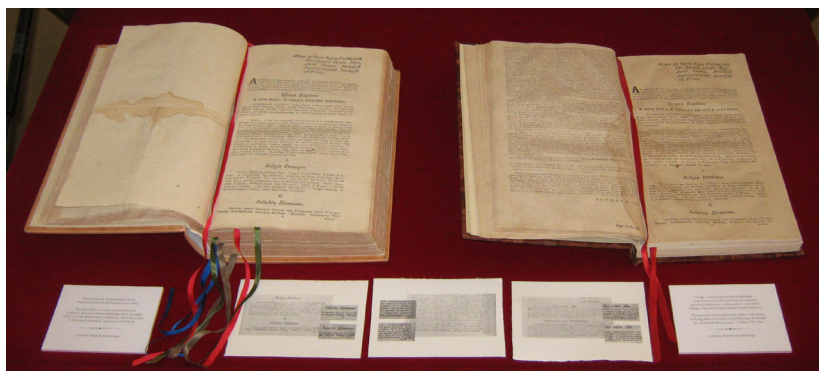

Konstytucja 3 Maja Kamień milowy współczesnej Europy

WYSTAWA W MUZEUM DRUKARSTWA WARSZAWSKIEGO
Oddział Muzeum Historycznego m. st. Warszawy
Warszawa, ul. Trębacka 3

15 września 2011 – 29 lutego 2012

*Pierwodruk Ustawy Rządowej – Konstytucji 3 Maja.
Jej oficjalny dokument znany mi w czterech egzemplarzach
i jej drugie odbicie o kilka godzin późniejsze.*

Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie
Bibliofil Młociński

W Muzeum Drukarstwa Warszawskiego, oddziale Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, w jego tymczasowej siedzibie przy ulicy Trębackiej 3, prezentowana jest wystawa

KONSTYTUCJA 3 MAJA – KAMIENI MIŁOWY WSPÓŁCZESNEJ EUROPY

Otwarcie wystawy towarzyszyło Europejskim Dniom Dziedzictwa na Mazowszu 2011 oraz stanowiło uhonorowanie 90-lecia powstania Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie, współorganizatora wystawy.

Na wystawie prezentowane są dwa egzemplarze Ustawy Rządowej – Konstytucji 3 maja z formułami oblaty (wpisu aktu do ksiąg sądowych). Są to jej pierwodruki. Na jednym z nich jest podpis Adama Skulskiego (i jego sucha pieczęć), Pisarza Ziemskiego i Grodzkiego Warszawskiego. Uwierzytelnienie to nadało drukowi rangę oficjalnego dokumentu. Drugi egzemplarz, bez cech uwierzytelnienia, został zapewne wydrukowany kilka godzin później.

Moim zdaniem obydwa są narodowymi relikwiami.

Ostatnie znane mi badania druków Konstytucji wydanych w okresie jej obowiązywania prowadził dr Jerzy Kowecki w roku 1971 (praca ta ukazała się po raz pierwszy dopiero podczas „karnawału solidarności” w 1981 roku). Późniejsze publikacje opierały się na ówczesnych ustaleniach. Udało się wtedy zlokalizować 4 egzemplarze pierwodruku. Uważano, iż pochodzą one z jednego odbicia ale na dwóch rodzajach papieru. Ja naliczyłem 19 egzemplarzy, w tym cztery (lub pięć¹) egzemplarze uwierzytelnione. Zwróciłem uwagę, iż pochodzą one z dwóch a nie jednego odbicia, z różnych składów. Kilka różnic pomiędzy egzemplarzami zaznaczono na wystawie.

Z dużym zażenowaniem i przykrością stwierdzam, iż nie wiem by ktokolwiek ze świata nauki po doktorze Koweckim zajmował się tym problemem.

Drugi egzemplarz kupiłem w klocku, współ oprawiony z 72 pierwodrukami innych konstytucji Sejmu Czteroletniego na publicznej aukcji w 2004

¹ Nie wiem czy egz. z AGAD-u nie jest tym, który reprodukował prof. Zbigniew Goliński w 1991 roku. *Ustawa Rządowa. Podobizna pierwodruku*, Warszawa [1991].

roku, przy braku zainteresowania jakichkolwiek osób i instytucji, po cenie wywołania za wręcz symboliczną kwotę. W internecie, poza moimi tekstami, o pierwodrukach głucho.

W USA znanych jest 25 egzemplarzy pierwodruku Deklaracji Niepodległości. Jeden z nich został sprzedany na aukcji w 2000 roku za kwotę 8 140 000 \$. Informacje o lokalizacji wszystkich znanych egzemplarzy można znaleźć w internecie. Pokazuje to różnicę stosunku do własnej historii Amerykanów i Polaków. A moim zdaniem oficjalny dokument Konstytucji 3 Maja – jej pierwodruk, powinien mieć taką wartość dla nas jak pierwodruk Deklaracji Niepodległości dla nich².

Na wystawie prezentowane jest faksymile rękopisu, oryginału Ustawy Rządowej, pochodzącego z Archiwum Publicznego Potockich jak również szereg różnych edycji Konstytucji z okresu jej obowiązywania, w tym dwa wydania angielskie, faksymile wydania po francusku. Polsko-francuska edycja konstytucji francuskiej wraz z deklaracją Króla Francuzów przesłaną Królowi Polskiemu.

Wystawę uzupełniają różnego rodzaju pamiątki i plansze gloryfikujące Dzień 3 Maja: jeden z dwóch medali wybitych w pierwszą rocznicę uchwalenia Konstytucji i wmurowanych wraz z kamieniem węgielnym w centralny filar wznoszonej Świątyni Opatrzności, wizerunki jej planów, skład Towarzystwa Przyjaciół Konstytucji 3 Maja, wydruki portretów zwolenników Konstytucji do składu Sejmu należących, wywieszki okienne, znaczki kwestarskie, nuty.

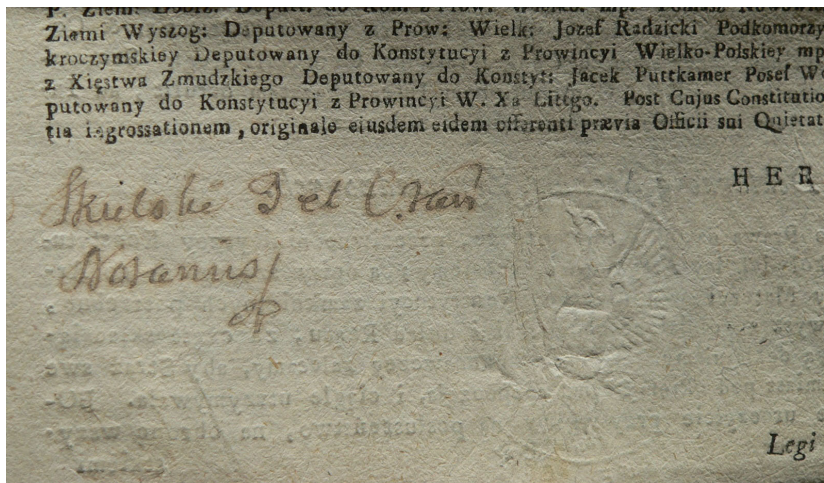
W imieniu organizatorów serdecznie zapraszam. Wystawie towarzyszy katalog z opisem eksponatów. Istnieje również możliwość własnoręcznego wytłoczenia, typograficznego, druku okolicznościowego, z fragmentami preambuły Konstytucji, specjalnie przygotowanego na tę okazję przez pracowników Muzeum Drukarstwa.

Wystawa będzie eksponowana na Trębackiej 3 do końca lutego. Najprawdopodobniej w marcu będzie jej kolejna odsłona w Bielsku-Białej, a od końca kwietnia będzie centralnym fragmentem większej wystawy w Kielcach

Wojciech Kochlewski – Bibliofil Młociński

² Pisałem o tym w tomie I/2006 Rocznika Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie *Akapit*.

*Podpis, na druku z formułami oblaty
Pisarza Ziemskiego i Grodzkiego Warszawskiego
i jego sucha pieczęć nadawały drukowi
walor oficjalnego dokumentu. Dopiero po dokonaniu
tej czynności uchwała sejmu stawała się obowiązującym
prawem. W czasach Sejmu Wielkiego urząd ten w Warszawie
piastował Adam Skulski.*

Muzeum otwarte jest w czwartki w godz. 10–19; a we wtorki, środy
i piątki oraz 11 lutego (sobota) w godz. 10–15. Tel. do muzeum (22) 620-60-42;
e-mail: muzeum.drukarstwa@mhw.pl; www.muzeumdrukarstwa.mhw.pl

Towarzystwo Bibliofilów
Polskich w Warszawie

Oddział Muzeum Historycznego m.st. Warszawy
00-074 Warszawa ul. Trebacka 3, tel/fax 22 620-60-42
www.muzeumdrukarstwa.mhu.pl, muzeum.drukarstwa@mhu.pl